

Erään miehen tarina

Osastopääll. Yrjö Kallisen elokuussa 1956 pitämä puhe

Minulla on nyt tuotavana teille hie-
man keveämpää hengenruokaa, mutta
siihen sisältyy kummallista kohtalon
johdatusta. Tämä on osittain hyvin ro-
manttinen ja melkeinpä mystillinen ta-
rina tapahtumista, jollaisia elämässä
joskus, ehkä harvoin sattuu. Sellainen
on kuitenkin sattunut omalle kohdal-
leni. Kerroin tämän jo presidentti Ma-
tisin aikana. Silloin oli seurakunta pal-
jon, paljon pienempi, ja kerroin tari-
nan noin vain suurin piirtein. Pitem-
mittä puheita käyn itse asiaan.

Pyydän teitä palaamaan takaisin
päin ajassa enemmän kuin sata vuotta.
Seuraatte minua kauas pohjois-Poh-
janmaalle, Ouluun. Siellä Linnankadun
varrella oli toista sataa vuotta sitten —
ja on vieläkin — pienehkö talo, jossa
asui Savilaakso-niminen perhe. Tähän
Savilaakson perheeseen kuului poikia
ja yksi tytärkin. Kaksi pojista kävi
siellä silloista ainoata koulua, ruotsin-
kielistä triviaalikoulua, ja sen päätyt-
tyä he molemmat lähtivät sen ajan
oululaiseen tapaan merille.

Miten ollakaan, nuorempi näistä vel-
jeksistä, joka kuitenkin kuului van-
hempään päähän sisarusparvesta, jou-
tui kerran Atlantin-matkalla Amerikkaan
mennessään samalle laivalle mor-
monilähetyssaarnaajien kanssa. Hän
tuli kääntymykseen, ja nähtävästi
kääntymys oli hyvin syvällinen ja voi-
makas. Pian hänet kastettiin, ja kun
hän sitten rupesi kirjoittelemaan sis-
kollensa, niin kirjeissä oli aivan uusi
sävy. Hän oli ennen ollut iloinen, huo-

leton merimies. Nyt hän yhtäkkiä kir-
joittaa vakavia, syvästi uskonnollisia
kirjeitä, joista muutamia on kai su-
kumme hallussa vieläkin. Hän kirjoitti
erikoisesti nuoremmalle siskolleen, joka
on minun äitini, Johanna Savilaakso,
syntynyt vuonna 1844.

Johan Savilaakso meni Amerikkaan
suunnilleen vuonna 1854 ja hyvin pian
mantereelle päästyänsä hän erään ka-
ravaanin mukana lähti historialliselle
vaellukselle Yhdysvaltain itärannikolta
poikki aarniometsien, tasankojen, vuori-
en, tiettömien taipaleitten kohti Salt
Lake Cityä, Suolajärven kaupunkiin.
jonne ensimmäiset pioneerit olivat jo
vuosia aikaisemmin saapuneet. Var-
maan te olette kaikki saaneet lukea
tuosta, sanoisinko, historian järkyttä-
vimpiin kansainvaelluksiin kuuluvasta
vaelluksesta Yhdysvaltain itärannikol-
ta kohti Utahia ja Salt Lake Cityä.
Se oli taival, johon mahtui mittaama-
ton määrä kärsimystä, välille kuoli sa-
toja, jopa tuhansia. Ihmisiä haudattiin
erämaan hiekkaan, lumikinoksiin. Tämä
vaellus jatkui pitkän, pitkän aikaa.

Enoni nimi oli alkuaan Johannes Sa-
vilaakso, mutta triviaalikoulussa hän
oli joutunut ruotsintamaan nimensä.
Koulu oli ruotsalainen, ja siihen aikaan
ei kelvannut ruotsinkielisiin kouluihin
Suomessa kukaan suomalaisella nimel-
lä. Koulun rehtori sitten ehdotti, että
koska nimi alkaa S:llä, niin otetaan
nimeksi Selin. Nämä veljekset olivat
siis Selinejä sen hetken jälkeen, kun
he koulun penkille istuivat. Mutta nyt

Amerikkaan tultuansa, koska amerikkalaisten olisi ollut vaikea ääntää Selin-nimeä, enoni rupesi kirjoittamaan nimensä Saline, ja tietysti ristimänimenkin vielä John. Ja näin hän oli John Saline.

Tällä nimellä hän kirjoittelee sitten siskollensa hartaita kirjeitä. Hän siirtyi myöhemmin Salt Lake Citystä Arizonaa kohti, viljeli maatakin välillä, mutta sitten hän kirjoittaa jotakin erikoista. Kirjeen hän oli kirjoittanut ruotsin kielellä. Se on edelleen tallessa jossakin, luultavasti siskollani. Hän pyytää siinä ensinnä anteeksi sitä, että hän käyttää ruotsin kieltä, mutta hän ei ollut joutunut käyttämään suomea niin pitkään aikaan, ja ruotsi oli hänelle lähempi koulukielenä. Tässä ruotsinkielisessä kirjeessään hän kertoo, että hän on nyt saanut kehotuksen lähteä lähetystyöhön Arizonaan. Hän matkustaa sinne Mesan ja Piman kaupunkoihin, jotka olivat aivan alkutekijöissään. En tiedä, olivatko ne edes kaupunkeja siihen aikaan, ehkä ne olivat vain kyliä. Ja hän mainitsee tässä kirjeessänsä, että matka on hyvin vaarallinen, välillä on sotapolulla olevia intiaaniheimoja, mutta hän toivoo Jumalan avulla kuitenkin pääsevänsä perille, ja kun hän pääsee perille, niin hän kirjoittaa sitten uudestaan.

On muistettava, että tuohon aikaan noilla alueilla ei ollut mitään säännöllistä postinkulkua. Kirjeet jätettiin jollekin ratsastavalle matkamiehelle ja häntä pyydettiin viemään ne jonnekin ihmisten ilmoille ja sivistyksen piiriin. Tämäkin kirje oli hyvin vanha, ennen kuin se tuli Ouluun saakka. Ja tämä oli sitten viimeinen kirje, ja äitini päätteli hyvin loogisesti ja ymmärrettävästi, että koska veli mainitsi välillä olevan sotajalalla olevia intiaaniheimoja, niin

arvatenkin intiaanit ovat hänen veljensä surmanneet.

Tämä oli tarina, jonka äitini silloin tällöin kertoi minulle ja muillekin lapsillensa. Koska meitä tietysti kiinnosti tällainen tarina, me usein kyselimme, minkälainen tämä veli oli, ja äiti tietysti oli täynnä kunnioitusta ja ihailua, niin kuin vainajaa kohtaan aina ollaan. Pikkupoikana ollessamme luimme valtavan määrän intiaaniromaaneja; minä olen sitä polvea, joka aloitti lueskelunsa intiaaniromaaneista. Valkoinen hevonen, Metsäsissi, Aarniometsän tyttäret — oli loppumaton määrä erittäin jännittäviä intiaanikertomuksia. Elimme hengessä väkevästi nuo seikkailut Amerikan aarniometsissä. Minä olin erinomaisen ylpeä siitä, että minun

enoni ovat intiaanit surmanneet ja skalpeeranneet. Siitä tuli jonkinlainen "gloria" minunkin pääni ympärille!

No, sitten hyvin moimutkaisten vaiheiden jälkeen elämä johdatti niin, että jouduin aivan vastoin tahtoani hyvin epäilyttävään virkaan, nimittäin Suomen puolustusministeriksi sodan jälkeen. Vakuutan, että olin aivan syytön siihen puuhaan. Panin kovasti vastaan, mutta minut väkisten vietiin sille pallille. Siinä virkaominaisuudessa jouduin silloin tällöin ottamaan vastaan ulkomaiden sotilasattasheoita, sotilasiamiehiä eri maista. Tapa on sellainen, että kun joku ulkomainen sotilasiamies tulee Suomeen, hän ilmoitetaan ensin Suomen Puolustusvoimien pääesikuntaan. Sieltä määrätään hänelle oppaaksi hänen arvoansa vastaava upseeri, ja tuo upseeri tuo sitten uuden sotilasiamiehen puolustusministerin luo viralliselle visiitille. Ministeri lausuu hänet valituin sanoin tervetulleeksi ja puhuu jotakin hauskaa. Nyt kävi niin, että Yhdysvaltain silloisena ministerinä Suomessa oli ministeri Warren. Olin hyvä ystävä hänen kanssaan, ja ministeri Warren soitti minulle eräänä päivänä seuraavaa: Hän kertoi, että Yhdysvalloista oli tullut uusi ilmailuattashea, sotilasiamies. Hän on nuorenpuoleinen mies, ja niin fiksu ja miellyttävä, että hän haluaisi henkilökohtaisesti käydä esittelemässä hänet, siis ohi tuon virallisen tavan. Käykö siis laatuun, että he tulisivat tänään tai huomenna. Minä sanoin, että tulkaa heti, minulla on erinomaista aikaa. Hän sanoi, että sehän on hauskaa, me tulemme heti. Ja sitten hän sanoi, ennen kuin sulki puhelimen: "By the way, he is a mormon". (Sivumennen, hän on mormoni). Silloin minulla koplasi aivoissa: mormoni, mor-

moni, mormoni! Äitinihän kertoi, että hänen veljensä oli mormoni, ja intiaanit olivat hänet surmanneet.

Ministeri Warren ja kapteeni Svensson (se oli tämän nuoren miehen nimi) tulivat sinne toimistooni, ja me juttelimme hauskoja. Katselin nuorta miestä suurella mielenkiinnolla, näinhän ensi kerran elämässäni elävän mormonin. Vakuutin hänelle, että me emme ole varsin ihmissyöjiä, joskin ensimmäisen kristityn piispan, joka tuli Suomeen, piispa Henrikin, me tapoimme heti. Mutta olemme lopettaneet tuomoiset hassut tavat, emme me enää tapa. Ja sitten lausuin hänelle, että minulla on eräs asia mielessäni, jonka kerron kapteenille sitten, kun meillä on parempaa aikaa, ja sitten sanottiin "Good bye".

Viikon kuluessa järjestin kotiini pienet kutsut ja kutsuin sinne tämän uuden sotilasiamiehen, kapteeni Svenssonin, muutamia muita Amerikan armeijan edustajia, ehkä joitakuita ministeriöstä ja sitten suomalaisia upseereja, kenraaleja ja muita. Ja sitten, kun siellä oltiin yhdessä riemukkaasti, niin sanoin tälle kapteenille, että tulkaapas tänne toiseen huoneeseen, nyt minä kerron teille jotakin. Niin me menimme viereiseen huoneeseen. Sitten minä kerroin kaiken, mitä äitini oli kertonut minulle veljestänsä aina siihen saakka, kun intiaanit hänet tapoivat. Kapteeni Svensson sanoi heti: "Jos teidän enonne on ollut edes yhden päivän mormonikirkon jäsen, niin Salt Lake Cityssä, mormonikirkon sukuarkisto-osastolla (Genealogical Department) täytyy olla täysi historia hänestä, kaikki, mitä hänelle on tapahtunut, sillä siellä on historia, joka ikisestä jäsenestä". Hän kirjoitti ylös kaikki tiedot, mitä minä voin antaa

ja sanoi, että hän kirjoittaa sinne. Ja niin hän kirjoitti.

Pari, kolme viikkoa kuluu, ja meille tulee yhtäkkiä kotiin suuri "envelope" eli kirjekuori, joka on sinetöity juhmallisesti. Me avaamme sen (esivaltani kanssa nimittäin) vähän jännittyneinä, vapisevin käsin. Aivan oikein, siellä on Kirkolta ensinnäkin juhmallinen kirje, ja sitten mukana on kirje, privaattikirje, jonka on kirjoittanut — John Salinen sukuseuran sihteeri. Näistä kirjeistä käy selville, että intiaanit eivät ole lainkaan tappaneet enoani, päinvastoin, hän on mennyt naimisiin englantilaisen naisen kanssa, jonka nimi oli Susanna Rebecca Osborne, ja heillä on ollut kymmenen lasta. Voisimme siis sanoa Mark Twainin tapaan, että "huhut hänen kuolemastaan ovat olleet suuressa määrin liioiteltuja". Sukuseuran sihteeri, Mrs. Tanner, kertoo, että heillä on John Salinen jälkeläisten muodostama sukuseura. Avioliittojen kautta suku on laajenemistaan laajennut, mutta sillä on edelleen nimi "John Salinen sukuseura", ja siinä on 79 jäsentä.

Tämä sihteeri kirjoittaa hyvin innostuneesti ja kertoo, että "Jumala on vihdoinkin kuullut meidän rukouksemme. Me olemme tienneet, että te olette olemassa". He olivat nimittäin kirjoittaneet Oulun kirkon kansliaan ja pyytäneet jäljennöksen Savilaakson lasten kirkonkirjoista, ja niistä he olivat saaneet selville, että John Salinella oli sisko, jonka nimi oli Johanna Savilaakso. Tämä oli mennyt naimisiin erään Kallisen kanssa ja heillä oli niin ja niin monta lasta, ja eräs niistä oli nimeltänsä Yrjö, ja tämä oli siirtynyt Helsinkiin silloin ja silloin. Ja he olivat kirjoittaneet sitten Helsinkiinkin kirjeen osoitteella "Mr. Yrjö Kallinen,

Helsinki", joka ei koskaan tullut minulle. Mutta he olivat jatkaneet rukouksia ja toivoa, ja nyt he näkivät Jumalan johdatuksen tässä, että näin piti tapahtua. Ja kyllä se ihmeellistä olikin!

Vastoin tahtoani jouduin tuohon puolustusministerin virkaan. Ellen olisi joutunut, en olisi voinut tavata kapteeni Svenssonia, eivätkä asiat olisi voineet juosta näin kummallisesti. Tästä syntyi vilkas kirjeenvaihto, ja selvälle kävi monia ihmeellisiä asioita.

Kun John Saline, enoni, oli ollut jonkin aikaa siellä Salt Lake Cityssä, hän oli saanut määräyksen, että hänen oli lähdettävä johtamaan erästä pelastusretkikuntaa. Tapana oli tuohon aikaan, kun retkikunta toisensa jälkeen tuli yli tasonkojen ja vuorten ja kun vuoristossa talvisin oli ankaria lumipyryjä, että Kirkon piispat ja muut johtajat lähettivät retkikuntia vuoristoon katsomaan, jos joitakuuta sattuisi olemaan tulossa ja olisi uupunut lumipyryyn. Hevosten ja rekien kanssa (ja mitä heillä nyt siihen aikaan oli) he vaelsivat sinne, ja aivan oikein, kun he olivat vaeltaneet melko kauas vuoristoon, he löytävät sieltä erään lumeen uupuneen retkikunnan, joka oli aivan väsynyt ja jolle pelastus tuli ikään kuin viime hetkessä.

John Saline tiedusti näiltä ihmisiltä, onko tässä kaikki. Ovatko nyt kaikki koossa. Ensimmäinen vastaus oli, että kaikki olivat tässä, mutta sitten joku sanoi, että hän pelkää, että muuan leskirouva kaksine tyttäreineen on jäänyt jälkeen. John Saline otti pari miestä mukaansa ja lähti jälkiä myöten takaisin päin. Aivan oikein, sieltä hän löytää lumeen melkein hautautuneena rouvan, ja hänellä on kaksi pientä tyttöä, jotka ovat melkein kylmästä kan-

gistuneet. Heille apu tuli yhdennellätoista hetkellä. Heidät viedään kiireesti sitten Salt Lake Cityyn ja hierotaan ja virvoitetaan ja hoidetaan henkiin.

Nämä pikku työt joutuivat sitten jonkun piispan kasvateiksi sinne, koska isä oli kuollut ja he olivat puolittain orpoja. Kun tarpeellinen määrä vuosia kuluu, niin John Saline, joka oli saanut ilon pelastaa tämän vaimon lapsineen, pyytää toisen tyttären kättä. Siinä on romaania aivan kylliksi. Ja tämä oli siis Susanna Rebecca Osborne.

No niin, amerikkalaiset ystäväni olivat hyvin ystävällisiä, ja salaliitossa minun selkäni takana Amerikan ministerin kanssa puhuen saivat aikaan sen, että State Department Yhdysvalloissa, Washingtonissa, antoi minulle stipendin Amerikkaan tutkimaan kansansivistysasioita ja osuustoimintaa. Tämä tapahtui vuonna 1951. Menimme esivaltani kanssa lentäen Englannin ja Islannin kautta Yhdysvaltoihin, New Yorkiin ja sitten Washingtoniin. Menin heti State Departmenttiin ja selitin siellä, että minä olen tällainen vanha koira, joka ei opi enää uusia trikkejä. Minun pitäisi tutkia täällä osuustoimintaa, ja minä pelkään, että tunnen sen aivan riittävän hyvin, sillä ammattiläni on hyvin kauan kuulunut kirjoittaa ja luennoida eri maiden osuustoiminnasta. Toisena tutkimusaiheena minulla on "Adult Education", vapaaehtoinen kansansivistystyö, ja minä olen taas Suomessa ollut Suomen Työväen Sivistysliiton puheenjohtaja kauan aikaa, ja siinä asemassa minun velvollisuuteni on tuntee, millä tavalla "adult education" työskentelee Yhdysvalloissa. Niin ettei minulla ole siinä hyvin paljon oppimista. Mutta minä en tiedä, miten tavallinen amerikkalainen elää, mitä hän ajattelee, miten hän tuntee ja

miksi hän on sellainen, kuin hän on: mikä on se "background picture", taustakuva. Sitä minä en tiedä, ja jotta minä saisin tietää tämän, niin minun pitää matkustaa paljon. Herrat sanoivat, että se on selvä, teidän täytyy matkustaa paljon.

Sitten sanoin heille, että täällä minulla on koko joukko hyviä amerikkalaisia ystäviä, jotka ovat olleet eri asemassa Suomessa, mikä on ollut ministerinä, mikä sotilasasiamiehenä, mikä lähetystövirkaikijana, ja heidän ystävänä ovat antaneet minulle tehtäväksi käydä heitä tervehtimässä eri puolilla Yhdysvaltoja. "Tietysti teidän täytyy käydä heitä tervehtimässä", minulle sanottiin. Ja sitten kerroin, että minulla on sukulaisia, ja he ovat kaikki kunnon mormoneja ja että he asuvat Arizonassa. Minun täytyy mennä välttämättä heitä tervehtimään. "Tietysti teidän täytyy mennä heitä tervehtimään". He ymmärsivät, että heidän edessään oli aivan toivoton tapaus. Täytyy antaa kaikki periksi vain. Ja niin minä sitten sain vapaalipun matkustaakseni ympäri Amerikan, esivaltani puolesta piti maksaa, mutta se tuli hyvin halvaksi. Amerikka on hyvin organisoitu maa. Kun otatte riittävän pitkän kiertomatkalipun, niin te saatte sen melkein ilmaiseksi. Alennus on niin suuri. Meillä oli eräs amerikkalainen ystävä, joka tiesi kaikki nämä seikat ja järjesti meille nämä liput.

Niin me sitten matkustimme. En kerro teille matkasta, se oli pitkä ja kesti Yhdysvalloissa neljä kuukautta, mutta sitten eräänä aamuna ajoimme junalla Mesan kaupungin laiturille. Makuuvänu sattui olemaan junan perässä. Oli varhainen aamu, siinä kuuden tienoissa aamulla, asema oli muutoin tyhjä, mutta eräässä kohdassa oli ryhmä ih-

misiä kiinteästi yhdessä. Me tiesimme, että noiden täytyy nyt olla Salinelaisia, kun ne ovat noin yhdessä ja ketään muita ei ole. Ja kun me tulemme sitten kapsäkkien kanssa sieltä, niin voitte kuvitella, kuinka meillä oli silmät puolin ja toisin pystyssä. Olemmeko me ystäviä? Ketä me olemme? — Ja sitten me syleilimme, itkimme ja syleilimme. Ajatelkaa, että sata vuotta sitten olivat tiet eronneet. Suku oli mennyt hajalle. Ja nyt tapasi suku toisensa. Kyllä siinä riemua oli ja liikutusta!

Me olimme ensin Mesassa. Vaikka sukulaistemme rakastivat kovasti toisiansa, niin heillä oli kova riita, kuka saa meidät aina muutamaksi päiväksi luoksensa. Ja sitten, kun olimme vierailleet Mesassa, menimme Pimaan, jossa mm. asui Kenneth Saline isänsä kanssa. (Hänen isänsä on muuten kuollut). Siellä tapasin kaksikin täyttää serkkuaani, Suomessa olleen vanhin Kenneth Salinen isän ja hänen veljensä. Mormonit järjestivät siellä meille pienen kokouksen meidän suomalaisten vieraiden kunniaksi, ja kun sitten hyvän tavan mukaan me menimme yhtä aikaa plattformille serkkuni kanssa, ihmiset alkoivat taputtaa käsiään. Me olimme niin saman näköisiä. Olimme suunnilleen saman ikäisetkin.

Nyt tarina liittyy tähän lauluun, jonka te juuri kuulitte: "Come, come ye saints" (Kristityt oi, te riemuin kulkekaa). Näiden sukulaisten joukossa oli ihmisiä mitä erilaisimmissa asemissa, muutamat olivat highschoolin (oppikoulun) opettajia, joku oli kaivoksessa pienenä mestarina, useilla oli karjarancheja aito arizonalaiseen tapaan, ja sukuun kuului nuoria miehiä, jotka olivat todellisia cowboya. He eivät olleet tuollaisia "Drug Store cowboya",

jollaisia Amerikassa on ja jotka vain näyttävät cowboy-elämää, vaan olivat todella erämaassa ja vuoristossa karjan kanssa pitkiä aikoja. Me olimme hyvin kiinnostuneet kuulemaan, miten nämä miehet pärjäävät siellä ilman naisten apua, miten he valmistavat ruokaa ja miten he tulevat siellä toimeen. Ja pojat sanoivat, että se voidaan pian näyttää, lähdetään jonakin päivänä ulos luontoon, niin he laittavat meille cowboy-päivällisen. Kaikki yhtyivät siihen, ja niin me eräänä iltana sitten lähdimme, kolme, neljä autoa täynnä väkeä. Lähdimme sieltä Piman kaupungista ajamaan ehkä noin 10—15 mailia erämaahan. Siellä on hyvin romanttinen vuori, jonka nimi on Red Knolls. Se on vanha intiaanien varustus. Jyrkät seinämät, jotka ovat punertavan ruskeaa kiveä, kohoavat aivan jyrkästi. Siellä pojat sitten sanoivat naisille, että syrjään nyt. Nyt me laitamme. He rakensivat sinne pitkän nuotion, laittoivat sinne padat ja kattilat ja keittivät kaikki valmiiksi. Sitten oli jonkinlaisia rautalusikoita, joilla syötiin, ja hyvää se oli, se aito cowboy-päivällinen.

Ensin oli tietysti luettu ruokarukous, sillä kaikki olivat hartaita Kirkon jäseniä. Ja kun nuotio paloi, niin he rupesivat laulamaan niitä mormonilauluja. Minä itse olen vanha kuoron jäsen ja pidän laulusta. Menin noin 50 metrin päähän sinne arolle katsomaan sitä romanttista vuorta. Kuu nousi vuoren takaa, ja sen edessä oli mormonien, vaeltajien jälkeläisiä. Nuotion liekki leimusi tuolla vuoren seinämässä, ja nämä lauloivat niitä vanhoja mormonilaulujansa. Ja sitten he laulavat tämän "Come, come ye saints". Ja siinä sanottiin: "All is well". Tämä jollakin tavalla vaikutti. Minä menin sinne ja

kysyin, mikä tämä laulu oli. He sanoivat, että se oli hyvin vanha mormonilaulu, jota laulettiin silloin, kun valettiin yli erämaan ja kuoltiinkin sinne. Silloin laulettiin: "All is well", kaikki on hyvin.

Minä pyysin, että he laulaisivat sen uudestaan. Ja he lauloivat.

Nyt kertomus taasen menee eteenpäin. Kun aika tuli, me lähdimme parilla sukulaistemme autolla vähän retkeilemään Yhdysvaltoihin. Päämääränä oli Yellowstonen kansallispuisto siellä aika kaukana pohjoisessa, mutta matka kävi tietysti Salt Lake Cityn kautta, varsinkin sen takia, että kapteeni Svenssonin isä asui lähellä sitä. Me olimme ottaneet pyhäksi tehtäväksemme käydä tervehtimässä hänen isäänsä ja äitiänsä.

Sitten eräänä aamuna, sunnuntai-aamuna, me tulemme varhain Salt Lake Cityyn. Sukulaistemme olivat järjestäneet siten, että me tulemme sinne juuri silloin, kun mormonikirkon suuri sekakuoro antaa julkisen konsertin, joka radioitiin ympäri Yhdysvaltoja. Me tulemme juuri oikeaan aikaan ennen konsertin alkua Tabernaakkeliin. Istuimme siellä aika etualalla, meille oli varattu paikat. Kuuntelimme suuren konsertin. Kuoro lauloi klassillista musiikkia, Bachia, Beethovenia ja muita suuria eurooppalaisia klassikkoja, ja sitten iki-ihania Kirkon omia hymnejä ja lauluja. Kun konsertin virallinen osa oli päättynyt, kapellimestari tulee etualalle ja ilmoittaa yleisölle, että meillä on nyt kaksi erikoisen huomattavaa vierasta, Mr. ja Mrs. Kallinen Suomesta, ja kuoro laulaa heille ylimääräisen laulun "Come, come ye saints". Nämä sukulaiset olivat taasen vehkeilleet minun selkäni takana ja ilmoittaneet tälle kapellimestarille, että ministeri Kalli-

nen rakastaa tätä laulua, ja niin kuoro lauloi. Naispuolinen seuralaiseni, esivaltani, oli kuin vesiputous, itki liikuttuksesta. Minä en itkenyt, ainakaan ulospäin. Kaunista ja juhlallista se oli.

Minulla oli onni tavata myöhemmin Kirkon korkein pää, sain audienssin hänen luoksensa. Oli erittäin juhlallinen tilaisuus tavata tuo vanha, hyvin, sanoisinko, apostolinen hahmo. (Presidentti David O. McKay). Hän teki minuun erinomaisen syvän vaikutuksen paljon syvemmän kuin monet maailman mahtimiehet. Olen tavannut heitä useita Intian pääministeristä lähtien, enkä osaa ujustella juuri ketään, mutta hänen luonansa minä tunsin, että jotakin hyvin juhlavaa oli läsnä.

Tämmöinen oli tarina. Voin mainita jonkinlaiseksi tunnelmalliseksi lopuksi, että eräänä päivänä ehdotin sukulaisilleni, että menisimme Piman hautausmaalle katsomaan ononi hautaa. Ostimme kauniin kukkakorin, ja eräänä kauniina iltapäivänä menimme autolla lähelle vuoristoa tyypilliseen erämaan hautausmaahan. Ja siellä on eräs hauta, kaunis kivi, ja kiveen on hakattu suomeksi sanottuna: "Tässä lepää John Salin, syntynyt Uleåborgissa, Suomessa, silloin ja silloin, kuollut silloin ja silloin, ja hänen vaimonsa, Susanna Rebecca Osborne, syntynyt Englannissa silloin ja silloin, kuollut silloin ja silloin". Voitte arvata, että tuntui kummalliselta seisoa siinä haudan ääressä ja ajatella, että hän käveli Linnankatua kerran toista sataa vuotta sitten satamaan. Monien mutkikkaiden teiden jälkeen hänen tomunsa lepäsi tuolla, ja monien mutkikkaiden teiden jälkeen hänen siskonsa poika on saapunut tänne ja laskee nyt kukkaset hänen haudalleen.